

Josep Albanell.

dos llibres de Josep Albanell

PINYOL TOT SALIVAT (CALIDOSCOPI SENTIMENTAL) de Josep Albanell. Editorial Selecta, Barcelona 1975.

Aquesta obra entra de ple dins la tendència actual de rompre l'estruc-

tura tradicional de la novel·la per cercar formes narratives més ambicioses. Albanell ho aconsegueix: la destrucció del discurs narratiu clàssic no és en aquest cas una desintegració arbitrària, sinó la creació d'una estructura distinta que ofereix noves possibilitats i es fa necessària per a assolir allò que l'autor pretenia.

El llibre —la pseudo-novel·la, com diu Albanell— se centra en la vida de quatre personatges. Però no ens narra la seva «evolució vital», com en una novel·la naturalista, sinó que, partint d'uns paràmetres (una certa caracterització psicològica i la condició social-cultural de cadascun), ens fa veure, com veiem les distintes formacions dins un calidoscopi, unes quantes de les múltiples situacions en què s'haurien pogut trobar. És a dir, aquests personatges, veritables «elements d'un calidoscopi», haurien pogut esdevenir, amb el pas del temps, moltes coses, viure-les de moltes maneres, segons, és clar, les decisions personals, el context social, l'atzar, etc.; les quals coses l'autor sobreentén. Una decisió nova o un atzar determinen una nova situació i una nova forma de vida, tal com un moviment del calidoscopi implica noves formacions de viure. Per això, cada capítol de la novel·la, en ser també una nova circumstància, té una certa autonomia, fins al punt que alguns d'ells podrien ser llegits independents, com un conte. Els lligams que relacionen aquests capítols són els noms dels personatges, llurs peculiaritats psicològiques més o menys constants i un comú denominador sentimental. Però l'element més important, allò

que més contribueix a crear una certa estructura novel·lesca és el factor temps, un temps que no és expressat directament, sinó que copsem a través de les modificacions, àdhuc físiques, que experimenten els personatges al llarg de l'obra. D'altra banda, aquest «temps» és importantíssim perquè capgira tota la novel·la donant una dimensió dramàtica als elements sentimentals: «M'agrada inventar passats un xic tenyits de rosa, passats malaltissos i bells que queden inexorablement esclafats pel temps (pàg. 15); perquè en aquest llibre cal veure com els sentiments i el temps són dos elements cruelment oposats.

Finalment, cal dir que aquesta obra no és ingènua, com sembla a primera vista; qui així pensés hauria confós el tema o els personatges amb l'obra en si.

TRACTAT DE VAMPIROLOGIA de Josep Albanell. Editorial Lumen, Barcelona 1975.

Amb aquest títol metafòric, Josep Albanell ens presenta una sèrie de poemes, formalment molt lliures, encara que no desdenyï un cert ritme ni tampoc alguns isohabismes i rimes.

D'aquests vint-i-un poemes que componen el llibre (o vint-i-dos —com diu l'autor a la contraportada—, si acceptem com a poema la pàgina 63 que resta en blanc), dotze són escrits sense puntuació ni majúscules; i en general tots aquests «exercicis literaris» es podrien incloure dins allò que s'anomena poesia narrativa. Evidentment aquesta forma de poe-

sia-narració de l'Albanell no té res a veure amb la de Pavese ni amb la de Ferrater (malgrat que d'aquest últim se n'hi podria trobar algun eco distorsionat); es tracta d'una poesia que, per a mi, no va gaire més enllà d'un nivell vivencial. El lirisme d'un poema, per exemple, neix quan el poeta és capaç de depurar les seves vivències, sensacions i percepcions, les quals són una mena de material poètic brut que cal filtrar. Aquesta depuració depèn del nivell estètic conscient o inconscient que ha assolit el poeta. I és evident que el que acabo de dir no és cap preceptiva: aquesta filtració també és una realització literària ben lliure, i fins i tot pot produir-se espontàniament. Però això, és clar, cau dins allò del peix que es mossega la cua: aquesta «espontaneïtat» donarà uns resultats o uns altres segons la sensibilitat i el nivell estètic de l'escriptor.

El contingut d'aquests poemes gira al voltant de temes que Albanell ja ha tractat en d'altres obres i que constitueixen tota una problemàtica amorosa psíquica i física, lligada també a determinades actituds morals i culturals: impotència, sentimentalisme, un joc eròtic que va del desig físic no satisfet a la sensualitat homosexual, el temps com a element destructor, un escepticisme i una certa sensació de ridícul.

Globalment, el llibre és una de les obres més ambicioses de l'Albanell (malgrat que ens digui a la contraportada que «ve a ser com una petita bestia morbosca», és àdhuc una de les més interessants; però, per a mi, no acaba d'assolir allò

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Del 15 al 20 de setembre de 1975, al PALAU DE CONGRESSOS DE MONTJUÏC

II CONVENCIÓ INTERNACIONAL DE CINEMA INFANTIL EN 16 MM

- PROJECCIÓ DE FILMS DE LA CINEMATOGRAFIA BÚLGARA - De 4 a 6 de la tarda
- SETMANA DE CINEMA CATALÀ - De 7 a 9 de la tarda
- CONVERSES SOBRE EXHIBICIÓ DE CINEMA CATALÀ

«Primer els infants» (PAU CASALS)

CRIDA: La cultura catalana ha d'arribar als mitjans de comunicació social. Ens cal un cinema català, la continuïtat i l'eficàcia del qual depèn de tots nosaltres. I per això demanem la col·laboració de tots aquells qui, a les escoles, als centres culturals i socials, a les barriades i a les localitats, vulguin proporcionar regularment als infants de Catalunya el cinema que necessiten. Els interessats poden escriure a l'INSTITUT MUNICIPAL D'EDUCACIÓ, Plaça d'Espanya núm. 1, Barcelona.

que l'autor pretenia. El darrer poema, entre d'altres, crec que confirma aquesta apreciació meua: l'ambició del llibre no és prou per a destrempar les plomes «consagrades» dels poetes anteriors a Albanel; aquest darrer poema és, encara, una estridència, purs escarafalls com aquest: «Aixafarem la calaixera que ens heu llegat: està follada pels cors. Sols, aprendrem a orientar-nos en la fosca» (pàgina 93).

EUDALD PUIG MAYOLAS

vador Espriu dedica un homenatge a l'escultor Apel·les Fenosa. Es tracta de quaranta poemes epigramàtics, l'extensió dels quals varia entre un mínim de tres versos i un màxim de vuit, encarats amb vint-i-una il·lustracions d'escultures d'Apel·les Fenosa, presentades en excel·lents reproduccions fotogràfiques. Així, la poesia constitueix una *suite* que, amb paraules, ressegueix i comenta les «formes», en una mena d'«aproximació a l'art» d'Apel·les Fenosa, com declara el subtítol de l'obra, afinadíssimament editada (Edicions 62) a cura de Francesc Vallverdú.

Et fet que es tracta d'una sèrie «monogràfica» de poemes es dedueix de llur unitat, de l'aplicació estricta que els és donada per la concreta disposició tipogràfica i de llur datació (28 de setembre-5 d'octubre de 1974) que acredita que fou escrita en pocs dies. Espriu, fidelíssim a ell mateix en prop de quaranta anys d'obra lírica, amb versos i mots que podrien ésser extrems de *Cementiri de Sinera* o de *Les hores*, se «sotmet» al seu exercici més lliure: el comentari líric a un tema donat, i en aquest cas a un tema que és ell mateix una forma d'expressió diversa de la del poeta i que respon a un altre llenguatge i a un altre univers. Tanmateix, el contacte Espriu-Fenosa aplegat i confrontat en l'element comú que és en aquest cas el llibre, ens pot revelar uns fascinants afinitats, potser insospitades. Veiem com tots dos, l'escultor i el poeta, se surten d'un aparent realisme dominant, sovint aclapara-

dor (com ho era en el seu temps l'impressionisme per a un Matisse o un Marquet), per les vies d'un esforç reculat i afucinant d'esmicolaments calculats, d'actuacions de biaix, d'insinuacions prèviament concertades en un treball guardat darrera formes polides, i un rigor impecable. Fenosa no s'enfonsa en la forma, no li concedeix la sobirania del pes, i l'alleugereix, la «desacaba» (si se'm permet el mot) perquè resti inesperada, lliure, filosòficament indeterminista. Espriu es val, en certa manera, d'aquesta *obertura* en la defensa d'una obra closa en ella mateixa, per a correspondre-hi amb tota la voluntat lírica del seu mestratge i alhora la més disciplinada disposició: secretes, lliures o directes, les al·lusions a les escultures s'apoderen de cada recurs que els és presentat, suggerit o somiat amb un expandiment de delicadeses orientals, de feridores veritats, entre secrets i miralls, i entre les interrogacions de la més espriuana penetració cap a nosaltres.

Feliç conjunció de dos homes, en aquest llibre, de dos artistes catalans que han fet de llur vida una dignitat permanent, cosa que si no explica, almenys justifica la puresa única de llur línia de creació. Fenosa acaba de donar-nos, després de tants exilis i de tants silencis, un coronament esplendorós de la seva obra. Espriu acaba de veure's traduït a l'anglès, com a *Lord of the Shadow*, en un pas més, com a poeta senyor de les nostres ombres, cap a la universalitat que li és deguda. — JOAN TRIADÚ.

Vibraven sempre, just ferides per l'aire, ombres de cordes. Torbs i serpents i guerres a poc a poc s'encalmen.

(Salvador Espriu, Formes i paraules, Aproximació a l'art d'Apel·les Fenosa, en homenatge. XIII.)

poesia davant uns bronzes

FORMES I PARAULES de Salvador Espriu. Edicions 62, Barcelona 1975.

En aquest llibret bell, prou breu perquè sigui dens i prou intens perquè encara sembli més breu, Sal-

NOUS MODELS® ESCORPION